

Met een boekje
erbij praten over
ziekte en dood

FOTO ANP/ROOS KOOLE

'Wij deden alles voor je zusje'

Rietje Krijnen

Het verhaal 'Het egeltje onder de oude boom' is nagenoeg identiek aan de ervaringen van schrijfster Van Dooijewaard met haar eigen dochtertje. „Onze tweede, Ellen, is geboren in de winter, zo'n zeventien jaar geleden. Al vrij snel kregen we te horen dat zij een zeer ernstige spierziekte had en nog voor haar eerste verjaardag zou overlijden. Los van hoe we hier zelf mee omgingen, doemde de vraag op hoe we dit moesten uitleggen aan onze oudste, Gaby, toen vier jaar oud.”

Van Dooijewaard zocht alles af naar geschikt materiaal om het gesprek te begeleiden, maar ze vond het niet. „Wij wilden zo eerlijk mogelijk tegen Gaby zijn. We wilden niet dat ze zich allerlei rare dingen in haar hoofd ging halen.”

Boos

„Het punt was alleen dat ik geen boekjes over het ziekteproces kon vinden, niets wat kon uitleggen wat er dan gebeurt. Er zijn wel boekjes over de dood, zoals het prachtige Kikker en het vogeltje van Max Velthuis, maar dat kon ik ter voorbereiding op het overlijden van ons dochtertje Ellen niet goed gebruiken.”

Egeltje wordt engeltje

Gebaseerd op haar eigen ervaringen schreef Christianne van Dooijewaard het verhaal 'Het egeltje onder de oude boom'. In de winter wordt een egeltje geboren. Als het voorjaar wordt, ziet zijn moeder dat het kleintje toch niet goed mee kan doen met de andere egeltjes. Dokter Uil brengt hen slecht nieuws: egeltje zal zijn verjaardag niet

halen. Het beestje wordt steeds zieker, maar geniet gedurende de zomer nog van dingen om zich heen. Uiteindelijk trekt hij zich in de herfst terug en sterft hij in de armen van zijn vader en moeder. Papa en mama egel begraven hem onder de oude boom waar hij zo graag onder zat. En dan is het egeltje een engeltje geworden.

Dat goede uitleg en helderheid noodzakelijk was, ondervond ze zelf. „Onze oudste kwam een tijdje na het overlijden van haar zusje op een dag boos thuis van school. Ze had namelijk een klasgenootje met een zusje dat naar het ziekenhuis was gegaan en daarna beter was geworden. Bij dat zieke zusje waren de amandelen geknipt. Zij dacht dat wij nooit met haar zusje Ellen in het ziekenhuis waren geweest. Maar wij gingen juist steeds als Gaby op school zat, om haar zo min mogelijk te belasten. Zij had het idee dat wij daarom niets voor Ellen hadden gedaan. Kun je nagaan wat kinderen zich in hun hoofd halen als ze niet op

de hoogte zijn.” In het hele proces is Gaby verder nauw betrokken. Van Dooijewaard weet niet of zij als ouder het beter had kunnen doen als ze destijds de beschikking had gehad over een prentenboekje.

Zetje

„Zo'n boekje was goed van pas gekomen, omdat het makkelijker is over het onderwerp te beginnen. Jaren later probeerde ik zelf zo'n boek te schrijven, maar door het verdriet werd het verhaal steeds 'te erg' en lukte het me niet.” Het duurde bijna zeven jaar voordat ze echt wist hoe ze het ging aanpakken. De directe aanleiding

was de plotselinge dood van een collega die, net als zij, in het onderwijs werkte. „Hierdoor kreeg ik het laatste zetje om het plan voor het boek niet langer uit te stellen. Ook in het onderwijs bestaat een grote behoefte aan duidelijk materiaal. Kinderen krijgen nu eenmaal te maken met ziekte en overlijden: bij hun opa of oma, een tante of oom, vriend of vriendin, ouders of broertje of zusje. Dat moet je goed kunnen begeleiden.” Ineens wist ze in welke vorm ze het boekje zou gieten. „Het moest een egeltje worden, dan kon ik door het slapen van de stekeltjes laten zien dat het egeltje achteruit ging. Het egeltje kon dan ook veranderen in een engeltje.”

Boom

„Uiteindelijk is het de oude boom geworden, omdat ik vaak met Ellen in het park was, waar zij onder een boom lag te genieten van de zonnestralen.” Egeltje, geïllustreerd door Steffie Padmos, laat geen lezer onberoerd en dat was ook de opzet. Het heeft Van Dooijewaard moeite gekost de hele periode weer door te maken door het verhaal te schrijven. „Ik wilde dat het verlies van mijn dochtertje omgezet zou worden in iets moois. Ik hoop dat veel men-

'Wees open tegen je kind'

„Ouders willen kinderen beschermen”, zegt Sander Muntz, maatschappelijk werker bij het Leids Universitair Medisch Centrum: „Uit onderzoek en ervaring blijkt dat open zijn over verdriet meer helpt. Geheimen zijn voor kinderen veel erger. Die stimuleren de fantasie, die kan op hol slaan. Het is belangrijk om in de gaten te houden dat een kind niets achterhoudt en niet in een loyaliteitsconflict zit. Het is goed om een vertrouwenspersoon (kan een bekende zijn) in te schakelen bij zo'n verdriet in het gezin.”

sen iets aan het verhaal hebben.”

Christianne van Dooijewaard en Steffie Padmos (illustraties) – Egeltje onder de oude boom. SWP Uitgeverij. Prijs: 14,90 euro. Van Dooijewaard schenkt opbrengst aan Stichting Spierziekten Nederland, voor een impuls aan spierziekten-onderzoek. www.spierziekten.nl